

Het gevaar van giftige planten voor kleine herkauwers

> René van den Brom, Willem Wouda en Jet Mars, Gezondheidsdienst voor Dieren

Jaarlijks worden er enkele kleine herkauwers voor pathologisch onderzoek bij de GD aangeboden, waarbij opname van giftige planten wordt aangetoond of vermoed. Ook dierenartsen krijgen regelmatig de vraag wat te doen na de opname van giftige planten. Meestal gaat het om dieren die zijn uitgebroken of om dieren die (onbewust) giftig snoeiafval als voer hebben gekregen. De gevolgen zijn meestal dodelijk.

Vergiftigingen ten gevolge van giftige planten komen niet op grote schaal voor bij geiten. Enerzijds omdat een groot deel van de Nederlandse geiten binnen wordt gehuisvest en anderzijds omdat de buiten lopende kleine herkauwers de giftige planten in de weide niet snel zullen eten vanwege de smaak. Soms gaat het toch mis. Dit kan gebeuren wanneer er onvoldoende gras aanwezig is en de dieren worden 'gedwongen' de andere vegetatie te benutten; wanneer giftige planten niet als zodanig worden herkend (bijvoorbeeld wanneer ze zijn ingekuild); wanneer dieren zijn uitgebroken en giftige planten hebben kunnen opnemen en wanneer burgers- zonder dat zij zich daarvan bewust zijn- de dieren giftig snoeiafval voeren.

Of opname van giftige planten daadwerkelijk tot vergiftiging leidt, hangt af van meerdere factoren. Met name de hoeveelheid opgenomen materiaal is belangrijk. Wanneer een kleine herkauwer giftige planten opneemt, kunnen er problemen ontstaan in het maagdarkanaal, die kunnen leiden tot braken en diarree. Maar er kan ook schade optreden aan andere organen, zoals hart, lever, nieren en het zenuwstelsel. Vaak leidt dit tot sterfte.

Voorbeelden van de meest beruchte giftige planten voor geiten:

Taxus

Taxus wordt meestal opgenomen wanneer de dieren het als snoeiafval gevoerd krijgen, doordat bijvoorbeeld iemand zijn snoeiafval in de weide of droge sloot heeft gedeponerd. Dit komt elk jaar wel een paar keer voor. De giftige stof taxine heeft effect op de hartspiercellen en veroorzaakt daardoor acute sterfte. Meestal worden geen andere symptomen waargenomen. Bij pathologisch onderzoek treft men plantmateriaal van taxus in de pens. De opname van een kleine hoeveelheid kan al tot sterfte leiden.

Rhododendron en Pieris

Vergiftigingen met deze planten ontstaan meestal bij kleine herkauwers doordat ze het als snoeiafval hebben gegeten. De verschijnselen zijn braken, speeksel, schuimbekken, buikpijn en tandenknarsen.

Laurierkers en vogelkers

Bij deze vergiftigingen is benauwdheid de belangrijkste klacht. Dit is het gevolg van de vorming van blauwzuur. Bij pathologisch onderzoek kan men een typische amandellucht waarnemen. Tevens vindt men in de pens bladeren van de opgenomen planten. Een hoeveelheid van 200 gram blad van de laurierkers is al gevaarlijk voor geiten.

Heermoes

Door opname van deze paardenstaartachtige ontstaat een tekort aan vitamine B1. Herkauwers produceren zelf vitamine B1 en een tekort zal dus alleen kunnen

optreden wanneer er sprake is van pensverzuuring. Herkauwers met vergiftiging ten gevolge van heermoes vertonen een melkproductiedaling en diarree met vermagering. In ernstige gevallen kunnen verlammingen optreden. Deze plant is voor paarden giftiger dan voor herkauwers.

Eikels

Het zijn vooral de groene eikels en de jonge bladeren van eikenbomen die giftig kunnen zijn voor kleine herkauwers. De verschijnselen kunnen variëren van veel drinken en veel urineren tot aan bloederige diarree, verlamningsverschijnselen en uiteindelijk sterfte. Het optreden van de verschijnselen is afhankelijk van de hoeveelheid groene eikels die is opgenomen. Dit is een van de weinige giftige planten, die toch graag gegeten worden door dieren. Er bestaat geen specifieke behandeling. Dieren met verschijnselen kunnen beter uit hun lijden worden verlost.

Andere giftige planten

Een aantal andere giftige planten zijn:

- Waterscheerling: deze plant komt in sloten voor en na het uitbaggeren kunnen de wortelstokken voor problemen zorgen.
- Jacobs kruiskruid: is voor geiten giftig, voor schapen niet.
- Adelaarsvaren: alle delen zijn giftig en blijven dit ook na drogen. De plant is echter voor geiten minder giftig dan voor runderen en voor runderen weer minder giftig dan voor paarden. De problemen worden bij herkauwers meestal pas opgemerkt als de plant al enkele weken wordt opgenomen.
- Veel sierheesters en tuinplanten zijn giftig. Oleander bijvoorbeeld is erg gevaarlijk. Wees daarom altijd erg voorzichtig met snoeiafval.

Behandeling

In de eerste plaats is het belangrijk om zeker te weten of er mogelijk een giftige plant de aanwezige klinische klachten veroorzaakt. De klinische klachten van vergiftigingen zijn immers vaak specifiek en deze verschijnselen kunnen ook worden veroorzaakt door bepaalde infectieuze ziekteverwekkers.

Wanneer men zeker weet dat het dier giftige planten heeft opgenomen, moet de behandeling erop gericht zijn om de stof niet verder te laten opnemen, de plant uit het lichaam te verwijderen en de symptomen te verminderen.

Bij kleine herkauwers komt het erop neer dat de pens chirurgisch moet worden gelegegd. Een andere mogelijkheid is laxeren van het dier. Daarnaast moet de therapie gericht zijn op symptoombestrijding. Dit alles betekent dat een therapie in veel gevallen te laat komt. Zodoende is het voorkomen van de opname van giftige planten belangrijk!

Schoffel 16, 1648 GG De Goorn
Telefoon 0229-54 41 00
Telefax 0229-54 40 30
E-mail veno@veno-degoorn.nl
KLIJK OP ONZE WEBSITE: WWW.VENOSTAL.NL

De ideale schapen-stalinrichting

Voor al uw dagelijks gebruik van schapen- en lammerenhekwerken

VENO produceert een groot aantal speciale producten:

• Opzetruifjes	• Voerbanden	• Doorloopbaden
• Voerhekken	• Behandelingssystemen	• Schuilhokken
• Lammerenvoerbak	• Overwenbok	• Kraamhokken
• Hoorruiven	• Kantelaars	• Melkhekken

Wij leveren maatwerk!
Kijk op onze site voor:
Ingerichte stallen, VENO nieuws, Seizoensartikelen, Drinkbakken etc. etc.

www.venostal.nl

Engelse hoorruif 1,25 mtr

Schuilhok voor schapen en klein vee

Voergoot verhoogd

Dierenverblijf voor klein vee